

SÄHKÖINEN PÄIVÄKIRJA, HOPS JA VARHAISEN PUUTTUMISEN MALLI

Ammatillisen koulutuksen läpäisyn tehostaminen Lapissa
Läpäisyn tehostamisen seminaari 20.-21.10.2014, Helsinki, Paasitorni.

Saila Peteri

HOPS JA VARHAISEN PUUTTUMISEN MALLI

- Toiminnalla vastataan opiskelijoiden opintojen alkuvaiheessa eroamisten ehkäisemiseen. Läpäisyn tehostamishankeen määrällisten seuranta tutkimuksen mukaan kaikkien koulutuksen järjestäjien lukuvuonna 2012-2013 eronneista opiskelijoista 32,8 prosentilla ennen eroamista oleva opiskeluaika oli alle puoli vuotta.
- Seulamenetelmä elämäntilanteisuuden tuen tarpeen tunnistamiseen. Toimii lisätyövälineenä siirtotietojen sekä lähtötasotestien rinnalla.
- Varhaisenpuuttumisen malli sisällytetään HOPS-taustatietolomakkeeseen. Tämä toteutetaan opiskelijoille esitetyin yksinkertaisin suurin kysymyksin, joiden merkitys on aukaistaan opintoluotseille/ryhmänohjaajille HOPS-keskustelua varten. Opintoluotsien/ryhmänohjaajan ja opiskelijan vuorovaikutus on edelleen keskeisessä roolissa ennakoivan tuen tarpeen tunnistamiselle.
- Ohjaa opintoluotsia/ryhmänohjaaja itseään tarkastelemaan huolensa senhetkistä astetta suhteessa omiin mahdollisuuksiinsa tukea opiskelijaa. Auttaa kartoittamaan opintoluotsi/ryhmänohjaaja opiskelijan ohjaamisessa tarvitsemia lisävoimavaroja ja verkostoyhteistyötä.

HUOLEN VYÖHYKKEET

Ei huolta (1)	Pieni huoli (2) (3)		Harmaa vyöhyke (4) (5)		Suuri huoli (6) (7)	
Ei lainkaan huolta.	Pieni huoli tai ihmettely käynyt mielessä; luottamus omiin mahdollisuuksiin vahva	Huoli tai ihmettely käynyt toistuvasti mielessä; luottamus omiin mahdollisuuksiin hyvä. Ajatuksia erityisopettajaan/opinto-ohjaajaan/kuraattorin yhteydenotosta on syntynyt	Huoli kasvaa; luottamus omiin mahdollisuuksiin heikkenee. Mielessä toivomus verkostoyhteistyön Huoltajien ja moniammatillisen/-alaisen työryhmän kanssa tehtävästä yhteistyöstä	Huoli tuntuva; omat voimavarat ehtymässä. Selvästi koettu verkostoyhteistyön ja kontrollin lisäämisen tarve.	Huolta paljon ja jatkuvasti; nuori vaarassa. Omat keinot loppumassa. Verkostoyhteistyö ja kontrollia saatava mukaan heti.	Huoli erittäin suuri; nuori välittömässä vaarassa. Omat keinot lopussa. Muutos nuoren tilanteeseen saatava heti.

Kysymys HOPS-taustatiedoissa	Kyllä	Ei
Asuntoni on viihtyisä ja rauhallinen paikka asua	Ei huolta	Haastattele opiskelijaa asumisesta ja mahdollisuuksista vaikuttaa tilanteeseen. Arvioi vaikutusta opiskelijan opiskeluun ja omia mahdollisuuksiasi tukea häntä opintoluotsin roolissa. Tarvittaessa ohjaa opiskelija kuraattoripalveluihin.
Asunnoltani on hyvät kulkuyhteydet koululle	Ei huolta	Haastattele opiskelija. Arvioi vaikutusta opiskelijan opiskeluun. Pohtikaa yhdessä kuinka käyttää esim. odottelu-aika opintoja tukevaan toimintaan.
Minulla on vähintään yksi hyvä kaveri, johon on mahdollista pitää yhtyettä koulun jälkeen	Ei huolta	Haastattele opiskelija. Arvioi omat mahdollisuutesi opintoluotsin roolissa tukea opiskelijan mahdollisuuksia saada kaveri uudesta opiskeluryhmästään tai ohjata järjestettyyn vapaa-ajantoimintaan. Kutsu tueksi opiskeluhuollon/kuraattorin palvelut.
Minulla on taloudellisesti mahdollista opiskella	Ei huolta	Haastattele opiskelijaa taloudellisesta tilanteesta. Tiedustelee onko hänellä ennalta tukiverkostoa tilanteeseensa. Arvioi omia mahdollisuuksia opintoluotsin roolissa antaa taloudellisia neuvoja. Ohjaa kuraattoripalveluihin.

Kysymys HOPS-taustatiedoissa	Kyllä	Ei
Läheiseni (vanhemmat, perhe, ystävät) tukevat opiskeluani	Ei huolta	Haastattele opiskelija. Arvioi vaikutusta opiskelijan opiskeluun. Arvioi omia mahdollisuuksia opintoluotsin roolissa olla opiskelijan tukena. Kutsu tueksi monialainen/-ammattillinen työryhmä
Minulla on harrastus	Ei huolta	Haastattele opiskelijaa. Ota selville miten opiskelija käyttää vapaa-aikansa. Kerro opiskelijalle oppilaitoksen järjestämästä vapaa-ajantoiminnasta. Arvioi omia mahdollisuuksia opintoluotsin roolissa ohjata opiskelija järjestettyyn vapaa-ajantointaan ja/tai tukea uuden ryhmäsi opiskelijoiden yhteisiä harrastusmahdollisuuksia.
Osallistun järjestettyyn vapaa-ajan toimintaan	Ei huolta	Haastattele opiskelijaa. Ota selville miten opiskelija käyttää vapaa-aikansa. Kutsu tueksi monialainen/-ammattillinen työryhmä
Pääsin yhteisvalinnassa ensimmäisen hakutoiveeni mukaiseen koulutukseen	Ei huolta	Haastattele opiskelijaa. Arvioi vaikutusta opiskelijan opiskeluun sekä omia mahdollisuuksiasi opintoluotsin roolissa motivoida opiskelijaa opiskeluun. Tarvittaessa järjestä opiskelijalle opinto-ohjaajan palvelut

Kysymys HOPS-taustatiedoissa	Kyllä	Ei
<p>Onko sinulla mielessäsi joitakin asioita, jotka vaikeuttavat opiskelua</p>	<p>Haastattele opiskelija.</p> <p>Tämän kysymyksen kautta on mahdollisuus ottaa esille "elämäntilanteisuus", jossa esille nousee tuen tarve ihmissuhteisiin liittyviin pulmiin, perheen tilanteeseen (ero, päihteet, jne). tukiverkosto ja verkostoyhteistyö opiskelun tueksi.</p> <p>Arvioi vaikutusta opiskelijan oppimiseen/opiskeluun. Arvioi omia mahdollisuuksia tukea opiskelijaa opintoluotsi roolissa. Kutsu tueksi monialainen/-ammattillinen työryhmä</p>	<p>Ei huolta</p>

Kysymys HOPS-taustatiedoissa	Kyllä	Ei
<p>Oletko saanut tukea aikaisemmissa opinnoissa em. asioihin?</p> <p>lukemisen / kirjoittamisen vaikeus</p> <ul style="list-style-type: none"> - keskittymisen vaikeus - matematiikan oppimisen vaikeus - liikkumiseen liittyvät vaikeudet - vieraiden kielten oppimisen vaikeus - väsymys, yksinäisyys tai stressi - pelkäätkö joitakin oppimis- tai opetustilanteita - vaikeuksia kotona / parisuhteessa / kaverisuhteissa 	<p>Haastattele opiskelija. Pyydä mahdolliset siirtotiedot opiskelijalta/huoltajalta. Arvioi vaikutusta opiskelijan oppimiseen/opiskeluun. Arvioi omia mahdollisuuksia tukea opiskelijaa opintoluotsin roolissa. Tarvittaessa kutsu tueksi monialainen/-ammattillinen työryhmä</p>	<p>Ei huolta</p>
<p>Tarvitsetko tukea nykyisissä opinnoissasi</p>	<p>Haastattele opiskelija. Arvioi vaikutusta opiskelijan oppimiseen/opiskeluun. Arvioi omia mahdollisuuksia tukea opiskelijaa ryhmänohjaajan roolissa. Tarvittaessa kutsu tueksi monialainen/-ammattillinen työryhmä</p>	<p>Ei huolta</p>
<p>Olen keskeyttänyt jonkin aikaisemman koulutuksen esim. lukion tai ammatilliset opinnot</p>	<p>Arvioi opiskelijan kanssa yhdessä mitkä asiat ovat johtaneet eroamiseen? Onko tilanne nyt erilainen? Arvioi omia mahdollisuuksia tukea opiskelijaa opintoluotsi roolissa. Kutsu tueksi monialainen/-ammattillinen työryhmä</p>	<p>Ei huolta</p>

Oppimisen haasteet:

siirtotiedot, lähtötasotestit ja opiskelijan haastattelu sähköisen HOPS-asiakirjan pohjalta

Ilmenee: kielelliset tai matemaattiset oppimishaasteet, hahmottamisen, muistin, toiminnan ohjauksen ja keskittymisen haasteet

Tuen tarve: tarvitsee aikaa ja yksilöllistä ohjausta oppimiseen. Hyötyy teoria opinnoissa etukäteismateriaalista, monipuolisista ja toiminnallisista opetus- sekä soveltavista tenttimenetelmistä.
Pienryhmäopetus

Terveydelliset

haasteet:, siirtotiedot , lääkärin terveydentilan arviointi alalle soveltuvuudesta ja haastattelut

Ilmenee: Fyysiset ja psyykkiset haasteet

Tuen tarve: opiskelija terveyden huollon tehostetut palvelut. Monialainen/-ammattillinen yhteistyö

Opiskelun haasteet:

siirtotiedot, opiskelijan ja hänen huoltajansa haastattelu. Sähköinen HOPS-asiakirja työvälineenä.

Ilmenee: sosiaalisen, vuorovaikutuksen, käyttäytymisen, motivaation, taloudellisia ja ympäristön haasteina
Tuen tarve: monialainen/-ammattillinen yhteistyö

Opintoluotsi kutsuu koolle palaverin : Kutsu palaveriin opiskelija, huoltajat sekä haasteeseen vastaamiseen tarvittavan verkoston. Tarpeen mukaan erityisopettaja, opinto-ohjaaja, kuraattori, terveydenhoitaja ja/tai muu koulun sisäisen verkoston tai ulkopuolinen opiskelijan tukiverkoston kuuluva edustaja

SÄHKÖINEN PÄIVÄKIRJA KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄTASON SEURANNAN JA TUEN TYÖKALUIKSI

- Sähköisen päiväkirjan käyttöön otto on mahdollistanut reaaliaikaisen ammattikoulutuksen mittariportaalin
  - Portaalissa on mahdollista seurata reaaliaikaisesti ala/toimipistekohtaisesti läsnä olevien opiskelijoiden lukumäärä, eronneiden määrät ja suhteelliset osuudet eriteltyinä negatiivisesti eronneet ja siirtymiset kuntayhtymän sisällä, valmistuneet opiskelijat, läpäisy kolmessa ja neljässä vuodessa, opintoviikkokertymä, ammattiosaamisen näyttöjen lukumäärä ja niiden arvosanjakauma, suoritettut tutkinnon osat ja opiskelijoiden poissaolomäärät.
  - Järjestelmä kerää tiedot suoraan opiskelijarekistereistä Winhalta ja StudentaPlussasta.
-

Raportin tyyppi:

- Läsnaolevien opiskelijoiden lukumäärä
- Eronneet opiskelijat
- Valmistuneet opiskelijat
- Kolmen vuoden läpäisy
- Neljän vuoden läpäisy
- Opintoviikkokokertymä (testi)
- Näyttöjen lkm
- Suoritetut tutkinnon osat
- Poissaolot (h)

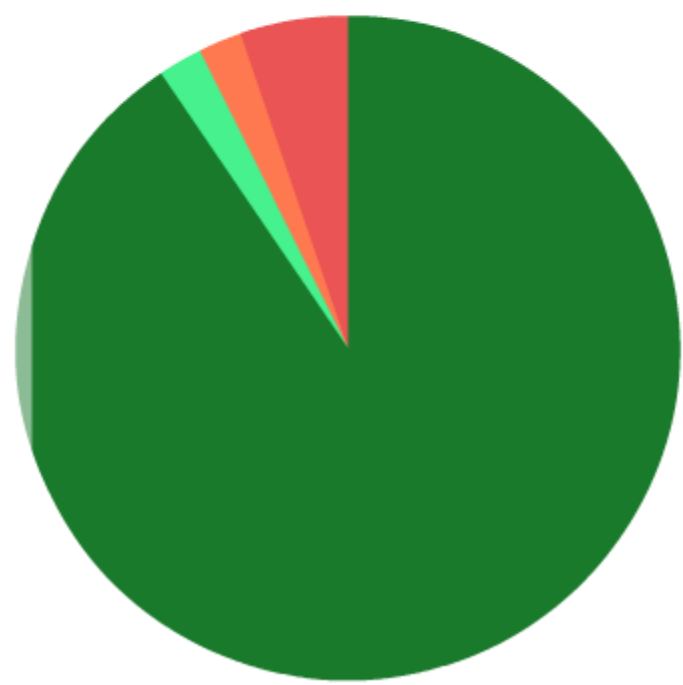
Hae raportti

Ohjelman ylläpito ja kehitys:

Tuomas Valtanen
Projektisuunnittelija
pLAB / RAMK

Tulostettu 06.10.2014 Eronneet opiskelijat (Kaikki toimialueet, kaikki koulutusohjelmat)

- Läsnaolevat**
3145 kpl, 90.48%
- Positiivinen eroaminen**
75 kpl, 2.16%
2013: 108 kpl
2012: 101 kpl
- RKK:n sisällä siirtyneet**
74 kpl, 2.13%
2013: 76 kpl
2012: 81 kpl
- Negatiivinen eroaminen**
182 kpl, 5.24%
2013: 209 kpl
2012: 163 kpl

SÄHKÖINEN PÄIVÄKIRJA

- Opiskelijoiden opintoihin sitouttamisen väline
  - Vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön tehostaminen esim. opintojen etenemisen seuranta ja poissaolot
-

MINULLA EI OLE HUOLTA OPISKELIJASTA	MINULLA ON HUOLI OPISKELIJASTA	MINULLA ON TUNTUVA HUOLI OPISKELIJASTA	OLEN ERITTÄIN HUOLISSANI OPISKELIJASTA
	Huolen puheeksi ottaminen ja jakaminen	Verkoston koolle kutsuminen	Opiskelijan opintojen ja elämän tukemiseksi tarvitaan toimenpiteitä heti
<p>Suhtaudun luottavaisesti omiin mahdollisuuksiini ohjata opiskelijaa.</p> <p>Opiskelijan opinnot sujuvat.</p> <p>Opiskelijalla ei selittämättömiä poissaoloja.</p> <p>Koen yhteistyön sujuvana.</p> <p>Koen, että voimavarani opintoluotsina kantavat ja olemassa olevat oppilaitoksen rakenteet (opintotoimisto, kouluterveydenhuolto, opinto-ohjaus, kuraattori, erityisopetus) vahvistavat selviytymistäni</p>	<p>Pieni huoli tai ihmettely käynyt mielessäni opiskelijan opintojen sujumisesta.</p> <p>Opiskelijalla on selittämättömiä, luvattomia poissaoloja yli 3 koulupäivää.</p> <p>Rästiopintoja ja hylättyjä opintosuorituksia alkaa kertyä.</p> <p>Otan huoleni puheeksi opiskelijan kanssa ja konsultoin opiskelijahuolto</p> <p>Tehostan yhteistyötä huoltajan kanssa opiskelijan opintojen etenemisen varmistamiseksi.</p> <p>Tehostan opiskelijan opintojen seuranta yhteistyössä opiskelijahuollon kanssa ja keskustelen opiskelijan kanssa tilanteessa sovitun ajan kuluttua</p> <p>Luottamus omiin opintoluotsin luotsaamismahdollisuuksiin on hyvä.</p>	<p>Opiskelijalla on selittämättömiä ja luvattomia poissaoloja kouluviikon verran (5pv*8h= 40h)</p> <p>Opiskelijan työssäoppimiseen lähteminen tai seuraavaan opintovaiheeseen eteneminen uhattuna. Keskeyttämis- ja eroamisuhka olemassa.</p> <p>Kokoan koolle monialaisen/-ammattiillisen työryhmän</p> <p>Opiskelijan opintoja koskevan huolen ilmaiseminen ja tukitoimenpiteiden toimintasuunnitelmasta sopiminen eri toimijoiden yhteistyönä.</p> <p>Jokaisesta poissaolosta terveydenhoitajan tai lääkärin todistus</p> <p>Luottamus omiin opintoluotsin luotsaamismahdollisuuksiin heikkenee. Omat voimavarat ehtymässä.</p> <p>TUKIVERKOSTOA!!!</p>	<p>Opiskelijalla selittämättömiä ja luvattomia poissaoloja kahden viikon verran (10pv * 8h= 80h).</p> <p>Huolta opiskelijan opinnoista on paljon ja jatkuvasti, huoli on erittäin suuri.</p> <p>Opiskelijan rästiopinnot ja poissaolot estävät työssäoppimiseen siirtymisen ja seuraavaan opintovaiheeseen etenemisen.</p> <p>Opiskelijan opiskelukyky on vaakalaudalla.</p> <p>Keskeyttämis- ja eroamisuhka ilmiselvä.</p> <p>Opiskelijan tukiverkosto kutsutaan koolle sopimaan parhaasta mahdollisesta jatkosuunnitelmasta</p> <p>Oppilaitoksen keinot erittäin vähäiset ja tavoitteena ohjata parhaan mahdollisen avun piiriin.</p> <p>Lisävoimavaroja, kontrollia ja muutos tilanteeseen saatava oppilaitoksen ulkopuolelta.</p> <p>ULKOPUOLINEN TUKIVERKOSTO VÄLTTÄMÄTÖN!!!</p>

SIIRRETTÄVYYS

Sähköisen järjestelmän käyttöön otto:

- Opiskelijoiden ohjaus järjestelmään käyttöön
- Huoltajien ohjaus järjestelmän käyttöön
- Henkilöstön kouluttaminen ja sitouttaminen järjestelmän käyttöön
- Tukipalveluhenkilökunta ylläpito

Sähköinen HOPS ja varhaisen puuttumisen malli:

- Vaatii oppilaitoksen sisällä opintoluotsejen/ryhmänohjaajien ja opiskelijahuoltoryhmän vuoropuhelun ja malliin aukaiseminen.
  - Säästää resursseja. Opiskelijahuollolliset palvelut voidaan ennakoidusti kohdentaa tukea tarvitseville
  - Vaatii opintoluotsien/ryhmänohjaajien kouluttamisen
-